

R.U.R.

Karel Čapek

I. část

Děj díla Za Dominem přijede Helena, dcera prezidenta, a chce vidět závod na výrobu robotů. Přijela sem, aby promluvila k robotům, proč si nechají líbit zacházení, jako by byli stroje. Roboti jsou nerozeznatelní od lidí, ale nemají city a lidské funkce. Proto dojde k záměně, kdy si nejprve Helena myslí o asistentce robotce Sulle, že je žena a následně o skutečných lidech je přesvědčena, že jsou roboti a tedy k nim i promlouvá jako k robotům.

Helena v továrně zůstane a vezme si Domina a děj se přesune o deset let později.

Po deseti letech se roboti začínají používat i jako vojáci do válek. Helenu trápí, že nemají vlastní rozum a city, a proto přemluví doktora Galla, aby se pokusil takové roboty vyrobit. Svět začíná být plný robotů, lidem se přestávají rodit děti a roboti se začínají proti lidem bouřit.

Helena už nechce, aby se roboti vyráběli, a tak spálí plány na jejich výrobu. Mezitím vedoucí fabriky už ví o vzbouření a v den, kdy je to přesně deset let, co Helena přijela na Rossumový ostrov, jí věnují dělovou loď. Bohužel už nikdo nestihne odjet, roboti přicházejí na ostrov, nabírají vše a zabijí všechny lidi kromě Alquista, který jediný pracuje jako robot.

Po vyvraždění lidstva si roboti uvědomí, že jejich životnost je omezená a bez plánů na výrobu za dvacet let vyhynou. Prosí teda Alquista, aby znova našel plány na jejich výrobu. Alquistovi se to však nepodaří. Najde dva roboty Prima a Helenu, kteří v sobě mají city, lásku a jsou jiní než ostatní. Možná že právě tito dva jsou počátkem nové civilizace.

Téma a motiv budoucnost plná techniky a její vliv na lidstvo; roboti, technologie, lidstvo, porodnost, budoucnost

Časoprostor neurčitá budoucnost, Rossanův ostrov – ostrov na výrobu robotů.

Kompoziční výstavba předehra a 3 dějství; chronologická výstavba

Literární druh a žánr vědecko-fantastické a satiricko-kritické drama, činohra (divadelní hra)

II. část

Vypravěč chybí vypravěč

Postavy

Harry Domin z latiny „pán“, ředitel továrny, snaha vytvořit nové bytosti, vymknutí prvotní myšlenky mimo kontrolu

Helena manželka Dominova, ztělesnění ženského, citového, laskavého přístupu k robotům i lidem, krásná, zástupce žen, neplodná, zbytečná

Alquist stavitel robotů, zástupce pracujícího lidu, v lásce práce rukami

Dr. Gall ředitel fyziologického ústavu robotů, lékař robotů (paralela s dr. Gallénem – Bílá nemoc)

Fabry generální technický ředitel, největším zájmem pokrok

Busman komerční ředitel, businessman, snaží se roboty vyplatit

roboti Primus a Helena první roboti projevující lásko, jako Adam a Eva

Vyprávěcí způsob přímá řeč – repliky

Typy promluv dialogy

III. část

Jazykové prostředky a jejich funkce spisovný jazyk, neologismy (slovo *robot*), termíny

Tropy a figury a jejich funkce personifikace, apostrofa („*Změklé a zmodralé rty, co to breptáte?*“), eufemismus („*nebožtík*“)

Kontext autorovy tvorby

- jedno z prvních děl
- meziválečná česká próza
- humanistická demokratická literatura
- civilismus; inspirace novou technikou
- pragmatismus
- vrstevníci Josef Čapek, Karel Poláček, Eduard Bass

Karel Čapek

- 1890–1938
- spisovatel, novinář, politik
- spolupráce s bratrem Josefem
- poznamenán 1. sv. válkou, nedůvěra k nové technice (využití na zabíjení)
- okouzlen civilismem – přemýšlení o teoretickém budoucím neovládnutí techniky
- tvorba mezi světovými válkami
- Bílá nemoc, Ze života hmyzu, Válka s mloky

Literární/obecně kulturní zasazení

Josef Čapek Básně z koncentračního tábora

Karel Poláček Bylo nás pět

Eduard Bass Cirkus Humberto

Jan Werich Fimfárum